

Nawara, Władysław

Gospodarka komunalna i mieszkaniowa w latach 1967-1968

Notatki Płockie 13/2-46, 14-17

1968

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych oraz w kolekcji mazowieckich czasopism regionalnych mazowsze.hist.pl.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

działu mieszkań. Tryb przydzielania mieszkań unormowany jest uchwałami Nr 122 i 123 Rady Ministrów z 22 maja 1965 r., a potem w szczegółowych przepisach wewnątrzspółdzielczych. Spółdzielnie są obowiązane do określenia swemu członkowi terminu przydziału mieszkania, który wynika z perspektywnego planu inwestycyjnego. Do terminu tego spółdzielcy przywiązują dużą wagę, a sama spółdzielnia stara się go dotrzymać.

Nad prawidłowym rozdziałem mieszkań czuwają przydziały rad narodowych poprzez komisje koordynacji rozdziału mieszkań. Komisje te, jako organ społeczny, pomagają zarządom spółdzielni w prawidłowym opracowaniu list i ich prawidłowym spełnianiu. Funkcja ta jest tym ważniejsza, że z powodu coraz częstszego ograniczania stażu kandydackiego lub jego całkowitego zniesienia następuje zwiększony napływ członków do spółdzielni. Rady narodowe mają w swojej dyspozycji 5 proc. rocznego przydziału mieszkań, a w niektórych przypadkach — ze względu na ważne potrzeby — wielkość ta może dojść do 10 proc. W rzadkich wypadkach, gdy rady narodowe występują o zwiększenie tego procentu, spółdzielnie popadają w kłopotliwą sytuację, nie mogąc wywiązać się z przyjętych zobowiązań wobec własnych członków.

W działalności spółdzielczości duże znaczenie odgrywa działalność organów samorządowych, tj. zarządów i rad spółdzielni. Rady Spółdzielni są organami wyłącznie społecznymi, a w dużej części spółdzielnie i członkowie zarządów pracują również społecznie. We wszystkich przypadkach, gdy istnieje bezpośredni związek między dobrą pracą zarządu i rady spółdzielni a wynikami ekonomicznymi działalności spółdzielni,

gdzie praca aktywnu społecznego wyraża się w czystości, zadbaniu osiedla, w organizacji wypoczynku i zabaw dla dzieci, potrzebna jest pomoc i opieka rad narodowych nad prawidłową działalnością spółdzielni.

Wskazane jest, by niektóre dobrze działające samorządy spółdzielcze otrzymały od prezydów rad narodowych uprawnienia, jakie posiadają komitety blokowe, co podniosłoby ich autorytet i uprościło ogólną strukturę samorządu ludności. W celu usprawnienia prac samorządów osiedlowych dobrze byłoby przekazywać poszczególne budynki rad narodowych, stojące w otoczeniu budynków spółdzielczych — spółdzielniom. Mogłyby one wtedy objąć swoją działalnością cały teren, zajmując się sadzeniem drzew i krzewów, tworzeniem placów zabaw dla dzieci itp.

Duże osiągnięcia mają spółdzielnie w działalności społeczno-wychowawczej i kulturalno-oświatowej. Współpracują one z ZHP, TPD, TKKF, LOK, z organizacjami gospodarczymi jak ZSS „Społem”, Zw. Zaw. i zakładami pracy we wspólnym urzędzeniu i prowadzeniu świetlic dla dzieci oraz pomieszczeń do wypoczynku i kulturalnej rozrywki dla dorosłych. Jednocześnie dąży się, aby przy pomocy odpowiednich wydziałów kultury i oświaty rad narodowych objąć opieką nie tylko dzieci osiedla spółdzielczego, lecz także i dzieci spoza niego.

Stosunki między spółdzielczością a radami narodowymi układają się w zasadzie dobrze. Wśród rad narodowych poszczególnych miast i osiedli wyróżnić jednak należy takie miasta jak Wyszków, Pruszków, Sierpc, Gostynin, Przasnysz, które dokładają wszelkich starań, aby ułatwić rozwój spółdzielczości na swoim terenie.

WŁADYSŁAW NAWARA

GOSPODARKA KOMUNALNA I MIESZKANIOWA W LATACH 1967 – 1968

Wykonanie zadań w podstawowych kierunkach działalności, a więc w zakresie produkcji i usług kapitalnych i bieżących, remontów budynków mieszkalnych, znaczne przekroczenia planu remontów kapitalnych urzędzeń komunalnych, nakłady, które wzrosły z pierwotnie planowanych w wys. 52,2 do 144,4 mln zł (dzięki zwiększeniu środków na te cele przez rady narodowe z nadwyżek budżetowych i dotacji resortu) — umożliwiło w efekcie wykonanie w 1967 roku po raz pierwszy od lat wojewódzkiego planu MPRB. Nie wszystkie przedsiębiorstwa pracowały jednak równomiernie. **Dobre wyniki osiągnęły MPRB Siedlce, Ciechanów, Mława, Żyrardów, Płock, Pułtusk, ale już Ryki, Sierpc, Maków Maz., Otwock, Ostrołęka, Mińsk Maz. i Pruszków planów swych nie wykonały.**

W okresie tym odnotowano również rozwój wykonawstwa systemem gospodarczym. Liczba grup i ekip remontowych wzrosła do 28, tj. o 7 jednostek, a wykonawstwo remontów w tym systemie w porównaniu z 1966 r. wzrosło aż o 17 proc.

Rozpoczęliśmy realizację szerokiego programu budowy zaplecza techniczno-magazynowego dla naszego wykonawstwa. Program ten obejmuje budowę 15 baz MPRB, w tym 4 z funduszu aktywizacji małych miast (Płońsk, Sierpc, Ryki, Maków Maz.). Zakończymy w br. budowę zaplecza dla 8 działających w województwie ZBM i 15 zakładów gospodarki mieszkaniowej. Kontynuujemy budowę bazy dla MPA w Płocku i MPGK w Ursusie.

Wybudowaliśmy w r. ub. 2 bazy dystrybucji gazu bezprzewodowego (Płońsk, Ostrołęka).

Ze środków ministerstwa chcieliśmy w br. zbudować 2 dalsze, otrzymaliśmy jednak dotację umożliwiającą rozpoczęcie budowy tylko w Pułtusku.

Z uznaniem odnotujemy fakt kierowania przez prezydium miejskich rad narodowych środków z nadwyżek budżetowych na cele **budowy baz w Nowym Dworze, Legionowie, Józefowie, Piastowie, Nasielsku, Sokolowie, Węgrowie, Brwinowie, Ursusie, Rykach, Sierpcu i Tuszczu. Pomoc w zwiększaniu potencjału produkcyjnego i usługowego naszych jednostek wymaga szczególnego podkreślenia. Jesteśmy przekonani, że rok 1968 przyniesie dalsze inicjatywy rad w tym kierunku.**

W 1967 r. powierzchnia zieleni publicznej w miastach województwa wzrosła o 8 proc. Ponieważ jednak na 1 mieszkańca naszych miast przypada tylko 6,7 m. kw. zieleni, podczas gdy średnia krajowa wynosi 12 m. kw. należy dążyć do zintensyfikowania wysiłków w tym zakresie.

Pomimo wspomnianego już zwiększenia nakładów na remonty urządzeń komunalnych w samej polityce remontowej dały się jednak w 1967 r. zaobserwować niepokojące zjawiska. Do nich trzeba przede wszystkim zaliczyć zmniejszenie w porównaniu z 1966 r. nakładów na remonty kapitalne urządzeń wodociągowo-kanalizacyjnych. Stan tych urządzeń jest wysoce niezadowolający i w poważny sposób ogranicza zdolność produkcyjną naszych wodociągów. **Spodziewamy się, że w 1968 r. dzięki utworzeniu specjalistycznych grup rejonowych w Grodzisku Maz., Otwocku, Pruszkowie, Siedlcach, Pułtusku, obok 2 istniejących w Ciechanowie i Płocku, prezydium skoncentrują uwagę na remontach urządzeń wodn.-kan. w stopniu odpowiadającym istniejącym potrzebom.**

Za szczególne osiągnięcie w 1967 r. uważamy **wzrost wartości czynów społecznych w gospodarce komunalnej. Udział wkładu ludności w tych czynach wzrósł z 45,3 proc. w r. 1966 do 57,3 proc. w 1967 r.** Na specjalne wyróżnienie zasługują pod tym względem mieszkańcy Grodziska, Mławy, Pułtuska, Ciechanowa, Piasieczna, Ryk, Grójca, Płocka, Pruszkowa i Żurmina.

Rok 1967 był okresem polepszenia naszej organizacji, co znajduje wyraz we wprowadzeniu nowego systemu organizacji przedsiębiorstw i zakładów, stwarzającego radom pomyślne warunki dla wykonywania całości zadań gospodarki komunalnej i mieszkaniowej. Słuszność tych rozwiązań potwierdziły dobre rezultaty 45 nowo utworzonych przedsiębiorstw i zakładów. Podkreślić wypada jeszcze fakt, że np. w dziedzinie gospodarki mieszkaniowej dokonana reorganizacja jednostek pozwoliła na zwiększenie nakładów na remonty bieżące budynków mieszkalnych w porównaniu z 1966 r. aż o 10,8 proc. Osiągnięto także poziom 1,80 zł na 1 m powierzchni mieszkaniowej nakładów na remonty lokatorskie, a więc jeden z lepszych w kraju.

Z zadowoleniem możemy stwierdzić, że w r. 1967 praca i pomoc rad w ustalaniu kierunków działalności jednostek komunalnych

daje coraz owocniejsze rezultaty. Rok 1968 stawi przed naszymi jednostkami zadania jeszcze większe. Produkcja podstawowa MPRB ma wzrosnąć o 21,4 proc. Naszym zdaniem pomyslna realizacja tych zadań zależeć będzie również od zwiększenia koordynacji wysiłków i pomocy ze strony prezydium rad narodowych.

Należy tutaj podkreślić, że o ile Wojewódzkie Zrzeszenie zobowiązane jest do ścisłej współpracy z prezydiami rad narodowych niższych stopni, którym zrzeszone jednostki bezpośrednio podlegają, to jednak nie może zastępować prezydium w wykonywaniu ich funkcji zwierzchniej. Zrzeszenie nie jest też w stanie ponosić odpowiedzialności za skutki wynikające z wykonywania tej funkcji przez poszczególne prezydium. I jeżeli Zrzeszenie po stwierdzeniu uchybień w działalności danej jednostki powiadomiamy o wynikach kontroli prezydium oraz prosimy o wydanie zaleceń pokontrolnych, to nie jest to niczym innym, jak właśnie udzieleniem przez Zrzeszenie pomocy prezydium. Pamiętać jednak trzeba, że służba rewizyjna Zrzeszenia dokonuje gruntownej rewizji działalności jednostki za okres miniony, natomiast prezydium, współpracując z jednostkami na bieżąco, mogą i powinny nadzorować, czy kierunek ich działania jest zgodny z przyjętymi założeniami.

Podobnie należy traktować uprawnienia Wojewódzkiego Zrzeszenia w sprawie wnioskowania obsady personalnej kierownictw jednostek. Zrzeszenie bowiem, dysponując kadrami fachowców, jest w stanie obiektywnie ocenić kwalifikacje zawodowe kandydata, co winno być podstawowym kryterium oceny jego przydatności na dane stanowisko.

Wagę koordynacyjnych funkcji prezydium podkreślają możliwości, jakie dla rozwiązania ogólno-miejskich problemów komunalnych stwarza uchwała Rady Ministrów o inwestycjach wspólnych, w zakresie łączenia wysiłków, a przede wszystkim środków zakładów i rad, dla wspólnej budowy wodociągów i kanalizacji w mieście. Organizatorski wysiłek rad narodowych powinien również objąć w warunkach naszego województwa **współdziałanie całego środowiska miejskiego w rozwoju i poprawie stanu zagospodarowania komunalnego naszych miast.** Chodzi m.in. o rozszerzenie arealu zieleni miejskiej, poprawę stanu nawierzchni ulic, chodników i oświetlenia oraz estetyczny wygląd otoczenia budynków.

Rzucamy w tym roku hasło podwojenia zieleni miejskiej. Będzie to możliwe przy połączeniu środków i wysiłków rad narodowych ze środkami i wysiłkiem mieszkańców naszych miast i osiedli. Rzeczą rad narodowych powinno być m.in. udzielenie pomocy materiałowej i technicznej.

W ogólnym programie porządkowania miast jest miejsce **dla wszystkich użytkowników i właścicieli nieruchomości.** Rzeczą wydziałów i referatów gospodarki komunalnej i mieszkaniowej musi być egzekwowanie obowiązków wynikających z mocy ustawy, np. w zakresie utrzymania czystości wokół posesji. Dotyczy

to również działalności służby architektoniczno-budowlanej, sanitarno-epidemiologicznej, a wreszcie organów MO. Remonty kapitalne budynków mieszkalnych powinny być prowadzone bez względu na to, czyją własnością są budynki. Jesteśmy przekonani o celowości koncentracji robót — z uwzględnieniem rozsądku gospodarskiego — na 1 czy 2 miastach powiatu w danym roku, przy jednoczesnym przygotowywaniu programu pracy i dokumentacji dla pozostałych miast na rok następny. Tę zasadę powinniśmy również stosować przy porządkowaniu miejscowości wiejskich czy osiedli położonych przy trasach przelotowych, zwłaszcza w zakresie porządkowania chodników, zieleni i nieestetycznych ogrodzeń.

Szczególniej uwadze prezydiów należy polecić w roku bieżącym sprawy realizowanych na ich terenie **inwestycji komunalnych**. Chcielibyśmy tutaj przede wszystkim zwrócić uwagę prezydiów na konieczność odebrania inwestycji przez Komisje Odbioru Robót przed oddaniem tych inwestycji do eksploatacji oraz na udzielenie pomocy wykonawcom, zwłaszcza w zakresie zatrudnienia, i o legitymowanie inwestorów zastępczych z przebiegu realizacji inwestycji. Konieczna jest również pomoc prezydiów w poprawie kwalifikacji kadr gospodarki komunalnej. Chcielibyśmy, by nowi ludzie, przychodzący do naszych jednostek legitymowali się w pełni takimi kwalifikacjami, jakie określają odpowiednie taryfikatory. Poprawa w tym zakresie niewątpliwie następuje.

Precyzując swoje dezyderaty pod adresem prezydiów, pozuwamy się do obowiązku przedstawienia głównych kierunków naszych prac w 1968 r.

Wkrótce prześlemy prezydiom programy **rekonstrukcji i rozwoju** w okresie do 1985 r. takich urządzeń komunalnych, jak wodociągi, kanalizacja, oczyszczalnie ścieków, rozbudowa ulic i placów, rozwój zakładów oczyszczania miast, remonty budynków mieszkalnych, rozwój wykonawstwa remontowo-budowlanego. Chcielibyśmy, aby programy te zostały uchwalone przez sesje MRN, łącznie ze skonkretyzowanymi przez prezydium zadaniami dla wydziałów i referatów gospodarki komunalnej i mieszkaniowej, przedsiębiorstw oraz zakładów. Chcielibyśmy również, by opracowania te wykorzystane były przez prezydium przy opracowywaniu programów porządkowania miast.

Będziemy kontynuować wysiłki mające na celu ułatwienie wszystkim miastom **przeprowadzania remontów budynków przez własne grupy i ekipy remontowe**. Przy tym zwrócimy odpowiednią uwagę na poprawę pracy, a zwłaszcza terminowości i jakości dokumentacji na remonty budynków opracowywanej przez nasze komórki dokumentacji i nadzoru.

Podjęmujemy również wysiłki w celu **rozwoju produkcji prefabrykatów**, niejednokrotnie deficytowych, niezbędnych przy remontach budynków, ulic itp. Będziemy udzielać naszym jednostkom w tym zakresie maksymalnie możliwej pomocy w materiałach oraz sprzęcie.

Chcemy doprowadzić do **koncentracji taboru i sprzętu**, aby zapewnić mu właściwe warunki konserwacji i eksploatacji. Poddajmy w imię interesu konsumenta powtórnej analizie sprawę rejonizacji dystrybucji gazu bezprzewodowego, a więc usług, które nasze jednostki rozwijają w sposób szczególnie dynamiczny (w r. 1967 plan wykonano w 153,6 proc.). Z usługami dla ludności, których plan w r. ub. znacznie przekroczyliśmy, będziemy również chcieli szerzej wyjść na wieś. Utworzyliśmy przedsiębiorstwo ciepłownictwa w Płocku i przygotowujemy organizację podobnego w Ursusie.

Poczuwamy się do obowiązku **zwiększenia wysiłków w celu poprawy efektywności pracy naszych jednostek**. Uważamy, że w tym zakresie szczególnie ważną będzie realizacja programów, opracowanych przez Komisje Zakładowe, powstałe w r. 1967 dla wykonania uchwał VII Plenum.

W związku z burzliwym rozwojem służb gospodarki komunalnej i mieszkaniowej musimy w 1968 r. skoncentrować się **na rozwijaniu pomocy dla prezydiów miejskich rad narodowych w formie lepszej informacji, pomocy technicznej i organizacyjnej itp.** w celu stworzenia tym prezydiom podstaw do właściwego zarządzania przedsiębiorstwami. Musimy podjąć i rozwinąć ogólną informację o wynikach dokonywanych przez nas rewizji, o brakach, niedociągnięciach, a czasem nawet przestępstwach. Rozwijamy również na użytek prezydiów analizę programowania gospodarki komunalnej.

Wyniki w gospodarce komunalnej i mieszkaniowej województwa uzyskane w r. 1967 można ocenić niewątpliwie pozytywnie. Rok 1968 powinien być etapem w dziele poprawy stanu komunalnego zagospodarowania i rozwoju usług komunalnych dla ludności miast i osiedli naszego województwa. O wynikach zdecyduje, naszym zdaniem, współpraca społeczeństwa i rad narodowych, którym w tym dziele chcielibyśmy udzielać najpełniejszej pomocy.

Wykonanie czynów społecznych w zakresie gospodarki komunalnej w roku 1967

Lp.	Miasto	Przewidywane do wykonania 1967 w tys. zł	Wykonanie 1967 w tys. zł	% wykonania
1.	Ciechanów	1.413	1.777	125,8
2.	Garwolin	—	—	—
3.	Gostynin	442	442	100,0
4.	Grodzisk Maz.	1.283	1.367	106,5
5.	Grójec	1.101	929	84,4
6.	Łosice	523	—	—
7.	Maków Maz.	1.466	1.890	128,9
8.	Mińsk Maz.	1.939	2.516	129,8
9.	Mława	977	973	99,6
10.	Nowy Dwór Maz.	824	769	93,3

Lp.	Miasto	Przewidywane	Wykonanie	% wyko- nania	Lp.	Miasto	Przewidywane	Wykonanie	% wyko- nania	
		do wyko- nania 1967 w tys. zł	1967 w tys. zł				do wyko- nania 1967 w tys. zł.	1967 w tys. zł.		
11.	Ostrołęka	750	487	64,9	25.	Węgrów	407	843	207,1	
12.	Ostrów Maz.	100	100	100,0	26.	Wołomin	4.358	2.985	68,5	
13.	Otwock — pow.	966	743	76,9	27.	Wyszków	700	1.312	187,4	
14.	Piaseczno	1.553	1.355	87,3	28.	Żuromin	292	259	88,7	
15.	Płock	450	450	100,0	Razem powiaty			38.771	35.327	91,1
16.	Płońsk	482	470	97,5	1.	m. Otwock	765	1.495	164,9	
17.	Pruszków	9.424	9.453	100,3	2.	m. Płock	4.555	2.437	53,5	
18.	Przasnysz	1.302	613	47,1	3.	m. Pruszków	—	—	—	
19.	Pułtusk	4.466	2.347	52,6	4.	m. Siedlce	3.587	3.090	86,1	
20.	Ryki	206	166	80,6	5.	m. Żyrardów	430	441	102,6	
21.	Siedlce	267	285	106,7	Razem miasta			9.339	7.463	79,9
22.	Sierpc	289	289	100,0	O G Ó Ł E M			48110	42.790	88,9
23.	Sochaczew	1.700	2.000	117,6						
24.	Sokolów Podl.	1.091	507	46,5						

**Gospodarka komunalna i mieszkaniowa
Rozwój przedsiębiorstw w okresie 1965—1967**

Rodzaj przedsiębiorstw	Ilość przedsięb.			Zatrudnienie			Produkcja i sprzedaż		
	1965	1967	%	1965	1967	%	1965	1967	%
Miejskie Przeds. Gospod. Komunaln.	8	32	400	1.001	1.826.5	182.4	69.043	137.364	198.9
Miejskie Przeds. Rem. Budowlane	10	16	160	1.453	1.884	129.6	126.326	189.514	150.0
Zarządy Bud. Miesz.	8	8	100	692	828	119.6	80.857	83.667	103.5
Zarządy Ziel. Miejsk.	3	3	100	290.5	334	114.9	15.978	20.362	127.4
Miejsk. Przeds. Kom.	—	1	—	—	251	—	—	20.866	—
Miejskie Przeds. Wodn.-Kanalizacyjne	2	2	100	153	155	101.3	15.010	18.514	123.3
Woj. Przeds. Geodez.	1	1	100	169	185	109.4	12.241	13.352	109.0
Miejskie Przeds. Energet. Ciepłej	—	1	—	—	13	—	—	2.395	—
Razem:	32	64	200	3.758.5	5.476.5	145.7	319.455	486.034	152.1

**Nakłady na inwestycje i kapitalne remonty
w okresie 1965—1967**

Nakłady	1965 r.	1967 r.	%
Na inwestycje	107.603	142.103	132.0
Na remonty kapitalne budynków mieszkalnych	87.451	93.368	106.7
Na remonty urządzeń komunalnych	79.554	139.717	175.6